

§ 2

vedtoges uden Afstemning.

Ændringsforslag Nr. 2 til § 3 af *Rambusch* og *Steffensen* var bortfaldet som Følge af Afstemningen over Ændringsforslag Nr. 1.

§§ 3—8 og *Lovforslagets Overgang til anden Behandling* vedtoges uden Afstemning.

Man gik derefter til:

Fortsættelse af første Behandling af Forslag til Lov om Toldafgifterne m. m.

Forhandlingen genoptoges.

Hey: Naar jeg tager Ordet i den foreliggende Sag om Toldafgifterne, ønsker jeg at begynde med at sige, at jeg ikke taler paa alle mine Meningsfællers Vegne, selv om jeg er overbevist om, at jeg indenfor den Gruppe, jeg tilhører, vil kunne faa fuldstændig Tilslutning til det meste af, hvad jeg agter at sige.

Intet Spørgsmaal er vel vanskeligere at komme ind i end Toldspørgsmaalet. Der er saa uhyre mange Hensyn at tage, saa uhyre mange Ting at undersøge, inden man kan komme til en Forstaaelse deraf. Jeg vil slet ikke tale om at komme til Bunds deri. Blot for at komme saa vidt, at man kan danne sig sin egen Overbevisning om Spørgsmaalet: Beskyttelse eller Frihandel, kræves der et ganske overordentlig stort Arbejde. Det kræver ikke alene, jeg vil ikke sige videnskabelige, men teoretiske Undersøgelser, og tillige vidtgaaende Kendskab til det praktiske Liv. Men til Trods for dette er Forholdet det, at naar der tales om Toldforhold, det være sig paa Tomandshaand, i større Kredse eller ved Diskussioner paa Møder, saa hører man i Regelen, at de paagældende have deres Mening om Toldspørgsmaalet saa nogenlunde færdig, at de ere saa nogenlunde klare over, hvad de mene i denne Sag. Og jeg maa erkende — saaledes gaar det i alt Fald mig —, at jeg da faar Indtrykket af, at de allerfleste hyldede Frihandelsprincippet. Det undrer mig nu ikke, thi hvis man ikke kender meget til Toldforhold og staar

ganske paa bar Bund overfor Spørgsmaalet: Beskyttelse eller Frihandel, vil man i Regelen føle sig mest tiltalt af Frihandel. Den Opfattelse paatrænger sig, at det dog vist er det bedste. Navnlige tror jeg, at man hos den danske Landbostand vil finde, at de allerfleste Mennesker bekende sig til Frihandel allerede ved første Betragtning. Jeg er tilbøjelig til at sige, at det vilde være gaaet mig nøjagtigt saaledes, dersom jeg savnede grundigt Kendskab til Toldforhold, eller hvis jeg havde staaet overfor det Tankeeksperiment, at der skulde begyndes paa bar Bund. Jeg nærer ikke nogen som helst Tvivl om, at skulde man skabe en Samfundsordning fra nyt af, vilde man begynde med Frihandel, men jeg er ogsaa lige saa overbevist om, at man meget snart igen fandt Vejen til Beskyttelse. — Ethvert Menneske har, tror jeg, en Forkærlighed for Frihed. Saa snart der er Tale om Frihed, finder man, at det er rart, og man er tilbøjelig til at gaa ud fra, at Frihandel har meget med Frihed at gøre, medens Forholdet som bekendt er dette, at selv i Lande med den frieste Forfatning hylder man Protektionismen i den allerhøjeste Grad.

Naar jeg sagde om Landboerne, at de i Modsætning til Købstæderne vare meget tilbøjelige til straks at vedkende sig Frihandel, saa hænger dette deres Standpunkt efter min Mening noget sammen med den politiske Udvikling her i Landet. Jeg vil erindre om den politiske Kamp, Venstre førte i 60'erne, og som endte med den foreløbige Sejr, at Venstre i 1872 for første Gang fik Flertal i det danske Folketing. Det var en Kamp, som hovedsagelig var rejst, om ikke af Landboerne, saa dog af Mænd, der til Dels færdedes iblandt dem og ganske særlig kendte deres Forhold. Jeg maa sige, der var, forekommer det mig, den Gang et stærkt Pust af Frihed over den Kamp og den Bevægelse, der gik ud paa at hævde den store Middelstands Berettigelse til Deltagelse i Statsstyrelsen — et Pust af Frihed, som jeg, hvis jeg maa sige det, synes, at det nuværende Regeringsparti ikke har netop saa meget af, som dets Forgængere den Gang havde; i alt Fald vilde jeg, hvis jeg skulde karakterisere det regerende Venstre nu, ikke først falde paa at benytte Ordet Frihed. — Bevægelsen eller Kampen, der rejste sig paa Landet, havde, til at begynde med i alt Fald, ogsaa Bud til Byerne. Det manglede ikke paa Henvendelser eller